

Brüsszel, 2022.1.26.
COM(2022) 28 final

Európai nyilatkozat

a digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről

Európai nyilatkozat a digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság ünnepélyesen kihirdeti az alábbi együttes nyilatkozatot a digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről

Preambulum

Mivel:

- (1) A digitális átalakulás az emberek életének minden aspektusára kihat. Számos lehetőséget kínál az életminőség javítása, az innováció, a gazdasági növekedés és a fenntarthatóság terén, de ugyanakkor új kihívásokat is jelent társadalmaink és gazdaságaink szövete, biztonsága és stabilitása szempontjából. A digitális átalakulási folyamat felgyorsulásával elérkezett az idő arra, hogy az Európai Unió (EU) megfogalmazza, hogyan kívánja érvényre juttatni alapértékeit és az általa biztosított alapvető jogokat az online világban.
- (2) A Parlament többször is felhívta a figyelmet arra, hogy a digitális átalakulás uniós megközelítésének teljes mértékben összhangban kell lennie az alapvető jogokkal, például az adatvédelem vagy a megkülönböztetésmentesség terén, illetve az olyan elvekkel, mint a technológia- és hálózatsemlegesség vagy az inkluzivitás¹. Emellett sürgette, hogy részesüljenek fokozott védelemben a felhasználói jogok a digitális környezetben².
- (3) Olyan korábbi kezdeményezésekre építve, mint az e-kormányzatról szóló tallinni nyilatkozat és a digitális társadalomról és az értékalapú digitális kormányzásról szóló berlini nyilatkozat, a Tanács a digitális demokrácia irányairól szóló lisszaboni nyilatkozatában olyan digitalizációs modellt szorgalmazott, amely – a digitális egységes piac köré kiépülve – megerősíti a digitális ökoszisztéma emberi dimenzióját. Emellett kiemelte, hogy a digitális átalakulás modelljének biztosítania kell, hogy a technológia támogassa a szükséges éghajlat-politikai fellépéseket és a környezet védelmét szolgálja.
- (4) Az EU digitális átalakulással kapcsolatos jövőképe az embereket helyezi a középpontba, erősíti az egyéni szerepvállalást és támogatja az innovatív vállalkozásokat. A Bizottság a közelmúltban előterjesztette „A digitális évtizedhez vezető útról” szóló határozatra irányuló javaslatot, amely négy sarkalatos pont (digitális készségek, digitális infrastruktúrák, a vállalkozások és a közszolgáltatások digitalizációja) alapján határozza meg az említett jövőkép megvalósításához vezető konkrét digitális célokat. A társadalmaink és gazdaságaink digitális átalakulásához vezető uniós folyamatnak magába kell foglalnia a digitális szuverenitást, az inkluzivitást, az esélyegyenlőséget, a fenntarthatóságot, a rezilienciát, a biztonságot, a bizalmat, az életminőség javítását, valamint a polgárok jogainak és törekvéseinek tiszteletben tartását, és ily módon hozzá kell járulnia az uniós gazdaság és társadalom dinamikussá, erőforrás-hatékonyá és méltányossá tételéhez.
- (5) A nyilatkozat célja, hogy hangot adjon a közös politikai szándékoknak. Nem csupán emlékeztet a digitális átalakulás kapcsán tiszteletben tartandó legfontosabb jogokra, de hivatkozási alap is kíván lenni a vállalkozások és más érintett szereplők számára az új

¹ 2020/2216(INI)

² 2020/2018(INL); 2020/2019(INL); 2020/2022(INI); 2020/2012(INL); 2020/2014(INL); 2020/2015(INI); 2020/2017(INI)

technológiák fejlesztése és bevezetése során. A nyilatkozat a politikai döntéshozók számára is iránymutatásul szolgál, megjelölve azon elveket, amelyek mentén a digitális átalakulással kapcsolatos jövőképeket alakíthatják: az emberek középpontba helyezését a digitális átalakulás során; a szolidaritás és az inkluzivitás alapelveit; a választási szabadság fontosságának ismételt hangsúlyozását; a részvételt a digitális nyilvános térben; a biztonságot, a védelmet és a felelősségvállalást; valamint a fenntarthatóságot.

- (6) A jogállamiság, valamint a hatékony igazságszolgáltatás és bűnüldözés elveinek maradéktalan tiszteletben tartása mellett tovább kell erősíteni a digitális társadalom és gazdaság feletti demokratikus ellenőrzést. Ez a nyilatkozat nem érinti a törvényes jogok gyakorlását érintő, azok egyéb jogok gyakorlásával való összeegyeztetését szolgáló törvényi korlátokat, illetve a közérdeken alapuló, szükséges és arányos korlátozásokat. Az Uniónak népszerűsítene kell a nyilatkozatot a más nemzetközi szervezetekkel és harmadik országokkal fenntartott kapcsolatainak keretében, azzal a céllal, hogy az abban foglalt elvek inspirációt jelentsenek a nemzetközi partnerek számára egy olyan digitális átalakulás megvalósításához, amely világszerte az embereket és emberi jogokat állítja a középpontba.
- (7) A nyilatkozat alapját az elsődleges uniós jog, nevezetesen az Európai Unióról szóló szerződés, az Európai Unió működéséről szóló szerződés, az Európai Unió Alapjogi Chartája és az Európai Unió Bíróságának ítélezési gyakorlata, valamint a másodlagos jog képezi. Egyúttal a szociális jogok európai pillérére épül, és kiegészíti azt. Deklaratív jellegű, és mint ilyen, nem érinti a jogszabályok tartalmát vagy alkalmazását.
- (8) A digitális elvek előmozdítása és végrehajtása az Unió és a tagállamok közös politikai kötelezettségvállalása és felelőssége, a felek saját hatáskörén belül, az uniós joggal teljes mértékben összhangban. A Bizottság javasolta, hogy a digitális évtized helyzetéről szóló, a Parlamentnek és a Tanácsnak benyújtandó éves jelentés terjedjen ki a digitális elvek nyomon követésére is.

Nyilatkozat a digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről

Célunk a digitális átalakulás európai útjának előmozdítása, amely az embert helyezi a középpontba. E folyamatnak az európai értékeken kell alapulnia, és valamennyi egyén és vállalkozás javát kell szolgálnia.

Ezért kinyilatkoztatjuk a következőket:

I. fejezet: Az emberek középpontba helyezése a digitális átalakulás során

Az Európai Unió az embert helyezi a digitális átalakulás középpontjába. A technológiának minden európai polgár javát kell szolgálnia, lehetővé téve, hogy teljes biztonságban és az alapvető jogok maradéktalan tiszteletben tartása mellett érvényt szerezzenek törekvéseiknek.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- megerősítjük a digitális átalakulás demokratikus kereteit, hogy az minden európai polgár számára előnyös legyen és jobbá tegye életüket;
- meghozzuk az annak biztosításához szükséges intézkedéseket, hogy az Unió értékei és az uniós jog által garantált egyéni jogok az online és az offline világban egyaránt érvényre jussanak;

- támogatjuk, hogy a köz- és magánszféra valamennyi digitális szereplője felelősségteljesen és kellő gondossággal lépjen fel a biztonságos és védett digitális környezetért;
- aktívan népszerűsítjük a digitális átalakulás e jövőképét nemzetközi kapcsolataink keretében is.

II. fejezet: Szolidaritás és inkluzivitás

Mindenkinek hozzá kell jutnia az olyan technológiákhoz, amelyek célja az emberek egyesítése, nem pedig megosztása. A digitális átalakulásnak hozzá kell járulnia a társadalom és a gazdaság méltányossá tételéhez az Unióban.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztosítjuk, hogy a technológiai megoldások tiszteletben tartsák az egyének jogait, segítsék azok gyakorlását és az inkluzivitást szolgálják;
- a digitális átalakulás során senkit nem hagyunk az út szélén. Nevezetesen az időseket, valamint a fogyatékossgal élő, marginalizált, kiszolgáltatott vagy bizonyos jogaitól megfosztott személyeket – illetve képviselőiket – is részesíteni kell az előnyeiből;
- megfelelő kereteket alakítunk ki ahhoz, hogy a digitális átalakulásból hasznot húzó minden piaci szereplő vállalja társadalmi felelősségét, és valamennyi európai polgár javát szolgálva, méltányos és arányos módon járuljon hozzá a közjavak, szolgáltatások és infrastruktúrák költségeihez.

Konnektivitás

Az EU-ban mindenütt mindenkinek hozzá kell férnie a megfizethető és nagy sebességű digitális konnektivitáshoz.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- kiváló minőségű hálózati összekapcsoltságot biztosítunk mindenki számára, lakóhelyétől és jövedelmi helyzetétől függetlenül;
- megvédjük a semleges és nyílt internetet, ahol a tartalmakat, szolgáltatásokat és alkalmazásokat nem blokkolják vagy minőségüket nem rontják indokolatlanul.

Digitális oktatás és készségek

Mindenkinek joga van az oktatáshoz, a képzéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz, és lehetőséget kell kapnia az alapvető és a fejlett digitális készségek elsajátítására.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- segítjük és támogatjuk az oktatási és képzési intézmények digitális konnektivitással, infrastruktúrával és eszközökkel való ellátására irányuló erőfeszítéseket;
- támogatjuk azon törekvéseket, amelyek elősegítik, hogy a tanulók és a tanárok elsajátíthassák és megoszthassák a gazdasági életben, a társadalomban és a demokratikus folyamatokban való részvételhez szükséges digitális készségeket és kompetenciákat;

- biztosítjuk mindenkinek a lehetőséget arra, hogy készségeinek fejlesztése és átképzések révén alkalmazkodjon a munka világának digitalizációja által előidézett változásokhoz.

Munkakörülmények

Mindenkinek joga van a méltányos, igazságos, egészséges és biztonságos munkafeltételekhez, illetve a megfelelő védelemhez a digitális környezetben csakúgy, mint a fizikai munkahelyen, a foglalkoztatási státusztól, valamint a foglalkoztatás módjától vagy időtartamától függetlenül.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztosítjuk, hogy a digitális környezetben mindenki élhessen a lecsatlakozáshoz való jogával, és biztosítékokat kapjon a munka és a magánélet közötti egyensúlyra.

Digitális közszolgáltatások online igénybevétele

Az Unióban mindenkinek online hozzáférést kell biztosítani az összes kulcsfontosságú közszolgáltatáshoz. Senki nem kötelezhető arra, hogy a szükségesnél gyakrabban szolgáltatson adatokat a digitális közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok használata során.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztosítjuk, hogy minden európai polgár elérhető, biztonságos és megbízható digitális személyazonossággal rendelkezessen, amelynek révén az online szolgáltatások széles köréhez férhet hozzá;
- biztosítjuk a kormányzati információk széles körű hozzáférhetőségét és újbóli felhasználhatóságát;
- megkönnyítjük és támogatjuk az emberek igényeinek megfelelő digitális egészségügyi és ellátási szolgáltatásokhoz, többek között az egészségügyi nyilvántartásokhoz való zökkenőmentes, biztonságos és interoperábilis hozzáférést az egész Unióban.

III. fejezet: A választás szabadsága

Interakciók az algoritmusokkal és a mesterségesintelligencia-rendszerekkel

Mindenki számára lehetővé kell tenni, hogy oly módon élhessen a mesterséges intelligencia előnyeivel, hogy a digitális környezetben önálló, tájékozott döntéseket hozhasson, és ugyanakkor védelmet élvezzen a kockázatokkal és az egészségét, a biztonságát és az alapvető jogait fenyegető veszélyekkel szemben.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztosítjuk az algoritmusok és a mesterséges intelligencia használatának átláthatóságát, valamint azt, hogy az emberek kellően felvértezve és tájékozottan lépjenek interakcióba ezekkel az eszközökkel;
- biztosítjuk, hogy az algoritmikus rendszerek megfelelő adatkészleteken alapuljanak, amelyek kiküszöbölik a jogellenes megkülönböztetést és lehetővé teszik az egyén életét befolyásoló eredmények emberi felügyeletét;
- biztosítjuk, hogy az olyan technológiák, mint az algoritmusok és a mesterséges intelligencia, ne szolgálhassanak az egyéni döntések előzetes behatárolására, például az egészségügy, az oktatás, a foglalkoztatás és a magánélet tekintetében;

- biztosítékokat nyújtunk arra vonatkozóan, hogy a mesterséges intelligencia és a digitális rendszerek biztonságosan működjenek, és teljeskörűen tiszteletben tartás az emberek alapvető jogait.

Tisztességes online környezet

Mindenkinek lehetővé kell tenni, hogy objektív, átlátható és megbízható információk alapján ténylegesen megválaszthassa, mely online szolgáltatásokat kíván igénybe venni.

Mindenkinek lehetőséget kell adni a tisztességes versenyben való részvételre és innovációs képességeinek kifejtésére a digitális környezetben.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztonságos, védett és tisztességes online környezetet biztosítunk, ahol az alapvető jogok védelmet élveznek, és világosan meg vannak határozva a platformok felelősségi körei, különösen a nagy piaci szereplők és az ún. kapuőrök esetében.

IV. fejezet: Részvétel a digitális nyilvános térben

Mindenki számára biztosítani kell a megbízható, sokszínű és többnyelvű online környezethez való hozzáférést. A sokszínű tartalmak elérése hozzájárul a plurális nyilvános vitához, és mindenki számára lehetővé teszi a demokráciában való részvételt.

Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához az online környezetben, anélkül, hogy tartania kellene a cenzúrától vagy a megfélemlítéstől.

Mindenkinek módot kell adni arra, hogy tájékozódjon arról, ki birtokolja, illetve ellenőrzi az általa igénybe vett médiaszolgáltatásokat.

Az online óriásplatformoknak támogatniuk kell a szabad demokratikus vitát az online térben, tekintettel arra, hogy szolgáltatásaik milyen fontos szerepet töltenek be a közvélemény és a közbeszéd alakításában. Csökkenteniük kell a szolgáltatásaik működéséből és használatából fakadó kockázatokat, ideértve a dezinformációs kampányokat is, és védeniük kell a véleménynyilvánítás szabadságát.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- támogatjuk a polgárok szerepvállalásának és demokratikus részvételének ösztönzését szolgáló digitális technológiák fejlesztését és lehető legjobb felhasználását;
- továbbra is megvédjük az alapvető jogokat, különösen a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát az interneten;
- intézkedéseket hozunk a jogellenes tartalmak valamennyi formája ellen, az általuk potenciálisan okozott károk arányában, a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való jog teljes körű tiszteletben tartása mellett, általános nyomkövetési kötelezettségek nélkül;
- olyan online környezetet alakítunk ki, ahol az emberek védve vannak a dezinformációval és a káros tartalmak egyéb formáival szemben.

V. fejezet: Biztonság, védelem és felelősségvállalás

Védett, biztos és biztonságos online környezet

Mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni az olyan digitális technológiákat, termékeket és szolgáltatásokat, amelyek kialakításuknál fogva biztonságot, védelmet és adatvédelmet biztosítanak.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- megvédjük az egyének, a vállalkozások és a közintézmények érdekeit a kiberbűnözéssel, így többek között az adatvédelmi incidensekkel és a kibertámadásokkal szemben. Ez magában foglalja a digitális személyazonosság védelmét a személyazonosság-lopással vagy -manipulációval szemben;
- fellépünk az online biztonságot és az európaiak online környezetének integritását aláásó, illetve a digitális eszközök útján erőszakot és gyűlöletet terjesztő személyekkel szemben és felelősségre vonjuk őket.

Adatvédelem és az adatok feletti rendelkezés

Mindenkinek joga van személyes adatainak online védelméhez. Ez a jog magában foglalja azt, hogy ellenőrizni tudjuk, hogyan használják fel és osztják meg adatainkat.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy kommunikációja és az elektronikus eszközein szereplő adatok bizalmasak maradjanak, és senki nem lehet jogellenes online megfigyelési vagy adatgyűjtési intézkedések áldozata.

Mindenkinek biztosítani kell, hogy maga határozhassa meg digitális örökségét, és eldönthesse, hogy a halála után mi legyen a sorsa az őt érintő, nyilvánosan elérhető információknak.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- biztosítjuk, hogy a személyes adatok könnyen átvihetők legyenek a különböző digitális szolgáltatások között.

A gyermekek és a fiatalok online védelme és önrendelkezése

A gyermekeknek és a fiataloknak lehetővé kell tenni, hogy biztonságos és tájékozott döntéseket hozhassanak, és kibontakoztathassák kreativitásukat az online környezetben.

A digitális környezetben az életkoruknak megfelelő segédanyagokkal kell javítani a gyermekek élményeit, jóllétét és részvételét.

A gyermekeknek joguk van a védelemhez minden, a digitális technológiákkal vagy azok segítségével elkövetett bűncselekménnyel szemben.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- támogatjuk a pozitív, életkorra szabott és biztonságos digitális környezet megteremtését a gyermekek és a fiatalok számára;
- minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk arra, hogy elsajátítsa az online környezetben való aktív és biztonságos navigációhoz és megalapozott döntéshozatalhoz szükséges készségeket és kompetenciákat;
- minden gyermeket megvédünk a káros és illegális online tartalmakkal, az interneten keresztüli kizsákmányolással, manipulációval és visszaélésekkel szemben, és megakadályozzuk a digitális környezet bűncselekmények elkövetésére vagy elősegítésére való felhasználását.

VI. fejezet: Fenntarthatóság

A környezet jelentős károsításának elkerülése és a körforgásos gazdaság előmozdítása érdekében a digitális termékek és szolgáltatások megtervezése, előállítása, használata, ártalmatlanítása és újrafeldolgozása során ügyelni kell arra, hogy minimálisra csökkenjen azok negatív környezeti és társadalmi hatása.

Mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni a digitális termékek és szolgáltatások környezeti hatására és energiafogyasztására vonatkozó pontos, könnyen érthető információkat, amelyek alapján az egyének felelős döntést tudnak hozni.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

- támogatjuk a minimális környezeti és társadalmi hatással járó, fenntartható digitális technológiák fejlesztését és használatát;
- segítjük az olyan digitális megoldások fejlesztését és elterjesztését, amelyek pozitív hatást fejtenek ki a környezetre és az éghajlatra.